
[2003-14-RE](#)

CAUSA 2003-14-RE

Número de registre 418-2003. Recurs d'empara

AUTE DEL 12 DE NOVENBRE DEL 2003

BOPA núm. 83, del 19 de novembre del 2003

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el 9 de setembre del 2003 per la representació processal del Sr. Joan Viladrich Ariet, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra l'aute del 17 de juliol del 2003, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se produït una presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució i atès que sol·licita al Tribunal Constitucional que vulgui atorgar l'empara a la part recurrent, declarar la nul·litat de "les actuacions materialitzades en els Autes del Tribunal unipersonal de Batlles de la jurisdicció voluntària i en els Autes del Tribunal Superior de Justícia resolent el recurs d'apel·lació i l'incident de nul·litat d'actuació, reposant el procediment en el moment en el que es va produir l'esmentada vulneració (és a dir en el moment de donar vista a aquesta part de l'escrit de contesta a l'escrit de data 18 de juliol de 2002 i de l'informe del Ministeri Fiscal en el procediment de jurisdicció voluntària)", i també sol·licita al Tribunal Constitucional que vulgui acordar la suspensió de l'execució de l'aute esmentat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal de l'1 d'octubre del 2003;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez;

Antecedents

Primer

El 28 de setembre de 1993, en el marc d'un expedient de jurisdicció voluntària iniciat pel Sr. Joan Viladrich Ariet, el Tribunal Unipersonal de Batlles, mitjançant aute, va declarar la Sra. Reyes Vallejo López, incapaç d'administrar els seus béns, i va nomenar el Sr. Joan Viladrich Ariet curador de la

seva esposa.

El 20 d'octubre de 1995, el Tribunal Unipersonal de Batlles va dictar un aute en què destituïa al Sr. Joan Viladrich Ariet del càrrec de curador per considerar que no era convenient que continués exercint-lo i nomenava com a nova curadora la germana de la incapacitada. Aquest aute va ser confirmat en apel·lació per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia mitjançant aute del 16 de maig de 1995.

Durant el mes de juliol de 1996, la germana de la incapacitada va morir i, per tant, la Batllia, mitjançant aute del 28 d'octubre de 1996, va nomenar un nou curador, el Sr. Àngel Castillo Vallejo, nebot de la incapacitada. Aquest aute va ser confirmat en apel·lació per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia mitjançant aute del 15 de maig de 1997.

Segon

El 16 de juliol de 1997, el Sr. Àngel Castillo Vallejo va interposar una querrela criminal contra el Sr. Joan Viladrich Ariet, a qui imputava un delictes major d'estafa o d'apropiació indeguda per l'administració fraudulenta del patrimoni conjunt del seu matrimoni amb la incapacitada ja que mentre n'era el curador havia ordenat diferents transferències bancàries dels comptes conjunts del matrimoni als seus comptes personals sense autorització ni justificació, i un delictes menor d'incompliment dels deures d'assistència vers els familiars necessitats.

El 31 d'agost de 1999, el batlle instructor va dictar aute de processament en què declarava processat al Sr. Joan Viladrich Ariet per un presumpte delictes major d'apropiació indeguda i denegava el processament pels delictes majors d'estafa i pel delictes menor d'incompliment de deure d'assistència, per no reunir els elements constitutius del tipus penal. Es va ordenar l'embargament preventiu de part dels diners dipositats en els comptes del Sr. Joan Viladrich Ariet.

Tercer

El 5 de juny del 2000, el Sr. Àngel Castillo Vallejo va sol·licitar, en el marc de l'expedient de jurisdicció voluntària, el desbloqueig de part dels diners embargats per poder disposar d'aquests diners per fer front a la correcta subsistència de la Sra. Reyes Vallejo López.

Mitjançant aute del 7 de juny del 2000, el Tribunal Unipersonal de Batlles va sol·licitar al Tribunal de Corts, en la causa penal seguida paral·lelament, aquest desbloqueig per tal que el curador pogués pagar les despeses mensuals ocasionades per l'internament de la incapacitada en una residència geriàtrica de Barcelona i les despeses personals de la mateixa, i també que el Tribunal de Corts ordenés a l'entitat bancària una transferència mensual de 450,76 euros.

Mitjançant aute del 9 de juny del 2000, el Tribunal de Corts va ordenar a l'entitat bancària fer una transferència bancària mensual de 450,76 euros, a càrrec del compte del Sr. Joan Viladrich Ariet i a favor del compte conjunt del Sr. Àngel Castillo Vallejo i de la Sra. Reyes Vallejo López.

Quart

El Sr. Joan Viladrich Ariet i el Sr. Àngel Castillo Vallejo van arribar a un acord verbal que va ser comunicat els dies 11 i 23 de gener del 2002 al Tribunal de Corts i a la Secció Civil de la Batllia, respectivament. El Sr. Joan Viladrich Ariet s'obligava a ingressar en el compte conjunt del curador i de la incapacitada la quantitat de 120.202,42 euros. Una part d'aquest import, 24.040,49 euros, ja

havia estat ingressada pel Sr. Joan Viladrich Ariet el dia 7 de gener del 2002. El 23 de gener del 2002, el Sr. Joan Viladrich Ariet es va desdir d'aquest acord i es va negar a ingressar la resta.

El 26 de juny del 2002, el Tribunal de Corts va dictar un aute en què acordava el sobreseïment definitiu de la causa per aplicació de l'excusa absolutòria de parentesc prevista a l'article 78 del Codi penal, deixant sense efecte l'aute de processament del 31 d'agost de 1999.

Cinquè

El 18 de juliol del 2002, en el marc de l'expedient de jurisdicció voluntària, la representació processal del Sr. Joan Viladrich Ariet demanava que el Tribunal Unipersonal de Batlles sol·licités urgentment al Tribunal de Corts la revocació de l'aute del 9 de juny del 2000, per considerar que s'havia modificat la situació que el va motivar i en conseqüència per no ser necessàries les mesures cautelars en ell adoptades ja que "les necessitats econòmiques de la incapacitada resten cobertes més que suficientment amb l'esmentada transferència efectuada al seu favor".

Mitjançant aute del 2 d'octubre del 2002, el Tribunal Unipersonal de Batlles desestimava la petició formulada i confirmava l'aute pel qual s'ordenava la transferència mensual del compte del Sr. Joan Viladrich Ariet al del Sr. Àngel Castillo Vallejo i de la Sra. Reyes Vallejo López.

Sisè

L'11 de novembre del 2002, la representació processal del Sr. Joan Viladrich Ariet va formular recurs d'apel·lació contra aquest aute per considerar que no s'ajustava a dret. La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia el va desestimar mitjançant aute del 22 de maig del 2003, va confirmar l'aute recorregut i va condemnar el recurrent al pagament de les costes "per la seva contumàcia i temeritat".

Setè

El 4 de juny del 2003, la representació processal del Sr. Joan Viladrich Ariet va interposar incident de nul·litat d'actuacions per considerar que el fet d'imposar-li les costes vulnerava el seu dret a la jurisdicció i també perquè el Tribunal Superior de Justícia no s'havia pronunciat sobre totes les pretensions formulades, causant-li una greu indefensió.

El 17 de juliol del 2003, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què desestimava l'incident de nul·litat perquè l'aute recorregut "va donar una resposta completa al seu recurs d'apel·lació encara que la resposta no hagi satisfet les seves pretensions i interessos" i condemnava el recurrent a pagar les costes.

Vuitè

El 9 de setembre del 2003, la representació processal del Sr. Joan Viladrich Ariet va presentar un recurs d'empara contra l'aute del 17 de juliol del 2003, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se produït una presumpta vulneració dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

En el seu escrit de recurs d'empara, la representació processal del recurrent manifesta que els òrgans judicials no han estat congruents en les seves valoracions "respecte del fonament que vertebra la petició formulada" i han vulnerat el principi de la tutela efectiva dels tribunals, el principi

del contradictori, i també l'obligació de motivar tota resolució judicial, garantits per l'article 10 de la Constitució i per l'article 6 de la Convenció per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals. I afegeix "s'ha produït una greu vulneració al procés degut i a la resta de principis generals continguts en l'article 10 de la Constitució ja que ambdós Tribunals no es van basar en cap prova per a justificar que la transferència bancària de 75.000 pessetes continua essent necessària tenint en compte els ingressos que disposa la incapacitada i la seva situació econòmica, vulnerant d'aquesta manera l'article 10 de la Constitució entre d'altres".

També manifesta que la decisió de condemnar a pagar les costes no es basa "en cap norma legal", ni està justificat el motiu pel qual es va considerar que el recurrent era contumaç i temerari. Per tant considera que aquesta decisió vulnera el principi de motivació entre altres.

Per acabar, el recurrent demana al Tribunal Constitucional que dicti sentència atorgant l'empara sol·licitada, declarant la nul·litat de "les actuacions materialitzades en els Autes del Tribunal unipersonal de Batlles de la jurisdicció voluntària i en els Autes del Tribunal Superior de Justícia resolent el recurs d'apel·lació i l'incident de nul·litat d'actuació, reposant el procediment en el moment en el que es va produir l'esmentada vulneració (és a dir en el moment de donar vista a aquesta part de l'escrit de contesta a l'escrit de data 18 de juliol de 2002 i de l'informe del Ministeri Fiscal en el procediment de jurisdicció voluntària)", i també sol·licita al Tribunal Constitucional que acordi la suspensió de l'execució de l'aute esmentat.

Novè

L'1 d'octubre del 2003, el Ministeri Fiscal va presentar el seu informe en què considerava que el recurrent "pretén convertir el recurs d'empara constitucional en una instància cassacional o tercera instància, no essent aquesta la funció del recurs d'empara". I afegia que les resolucions impugnades "es troben bastament raonades expressant-se en la seva fonamentació jurídica la descripció de les consideracions que portaren a la resolució, la qual podrà no ésser compartida, però és evident que resta àmpliament motivada i no és arbitrària, motiu pel quin havent-se determinat de forma àmplia i expressa i de forma congruent la valoració per part del Tribunal sobre les pretensions que li havien estat sotmeses per les parts, cal concloure que no es donen les vulneracions al dret fonamental al·legades".

Així doncs, el Ministeri Fiscal sol·licita la inadmissió a tràmit del recurs d'empara 2003-14-RE per manca manifesta de contingut constitucional de les pretensions del recurrent, de conformitat amb el que disposa l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Fonament jurídic únic

Com es pot observar en els antecedents ressenyats més amunt, l'objecte material del litigi que ha donat lloc a la presentació d'aquesta demanda en empara consistia en dilucidar si s'havia de transferir una quantitat mensual determinada, a càrrec del compte bancari del demandant, per tal de sufragar l'estada de la seva esposa en una residència geriàtrica, tal com ho va disposar el Tribunal Unipersonal de Batlles mitjançant aute del 2 d'octubre del 2002 en un expedient de jurisdicció voluntària que, al seu torn, confirmava un aute anterior del 7 de juny del 2000. Aquest aute va ser apel·lat pel recurrent davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i després de la resolució contrària a la seva pretensió, que a més incloïa la condemna a pagar les costes, va interposar un incident de nul·litat d'actuacions davant la mateixa Sala d'aquest Tribunal que també va ser resolt de manera contrària als interessos del demandant.

Altrament, l'objecte processal d'aquest recurs d'empara rau en el plantejament d'una possible vulneració del dret a un procés degut per no haver-se respectat el principi de contradicció, el de motivació, el probatori i el de congruència en les resolucions jurisdiccionals successives que acabem de citar. Per tal de justificar la pretensió d'anul·lació dels autes esmentats i la retrotracció de les actuacions al moment anterior al 2 d'octubre del 2002, el demandant efectua una remissió genèrica als antecedents que figuren en l'aute del 22 de maig del 2003 de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia (que confirma l'aute del 2 d'octubre del 2002 i reitera la condemna a pagar les costes); a més, afegeix, una sèrie de precisions fàctiques pro parte innecessàries en aquesta seu constitucional; i s'esforça en demostrar que, segons la seva versió de l'enorme varietat de fets que apareixen en l'expedient judicial, han incorregut en els vicis d'inconstitucionalitat esmentats no tan sols tots i cadascun dels òrgans judicials, sinó també el Ministeri Fiscal.

L'element essencial d'incongruència, segons el parer del demandant, procedeix de l'aute del 2 d'octubre del 2002 mitjançant el qual es denega la pretensió que el Tribunal Unipersonal de Batlles suspengui l'ordre de transferència mensual a favor de la seva esposa perquè s'havia ingressat al compte del curador un import de quatre milions de pessetes. Seguint el parer del Ministeri Fiscal que desvinculava aquest ingrés de la necessitat de continuar realitzant les trameses mensuals per assegurar la cobertura econòmica de l'esposa i tenint en compte que no era necessari augmentar la quota -cosa que havia demanat el curador- ja que es considerava que l'ingrés de quatre milions de pessetes feia innecessari l'augment, el Tribunal Unipersonal de Batlles va mantenir la decisió ja acordada en un aute anterior (del 7 de juny del 2000) d'efectuar la transferència mensual esmentada. I així ho va acordar perquè va entendre que era imprescindible que el curador pogués disposar dels mitjans per tal de fer front a les necessitats de l'esposa del demandant. I si, com veurem, l'aute principal en què es manté l'obligació de la transferència econòmica i que després va ser objecte de recurs no és incongruent, esdevé innecessari abordar els defectes posteriors al·legats pel recurrent.

Segons el parer del demandant, semblaria que la incongruència i la manca de motivació es van produir perquè el Tribunal Unipersonal de Batlles no va atendre la seva petició (com tampoc no va atendre la del curador) i perquè no va tenir en compte les seves consideracions. No obstant això, per sobre de l'embull fàctic, en la multiplicitat d'intervencions judicials i extrajudicials que apareixen en l'expedient, el demandant no recull l'element tal vegada més important: les decisions judicials d'origen, posteriorment confirmades pel Tribunal Superior de Justícia, s'han desenvolupat en l'àmbit de la jurisdicció voluntària que, en la faceta que ens ocupa, té un caràcter eminentment tuïtiu o protector d'aquelles persones que es troben en una situació desvalguda. I aquesta activitat finalista de protecció es troba present en totes aquestes decisions aplicant criteris d'equitat, motivant aquests criteris en allò que el Tribunal considera com valorativament més adequat i sent d'una gran congruència amb la persona (subjecte a protegir) que l'ordenament encarrega de protegir: en el cas que ens ocupa, l'esposa incapacitada del demandant que, d'altra banda i en el seu moment, va ser privat judicialment de la seva funció de curador d'aquesta persona. Les actuacions judicials esmentades atenen negativament les pretensions del demandant i totes elles, en el sentit que acabem d'indicar, es troben plenament motivades perquè es basen en el bon saber i enteniment de l'autoritat judicial que ha sospesat en la seva decisió la forma més adequada per complir amb les seves obligacions protectores i sense que en cap moment es pugui observar cap mena d'arbitrarietat. En aquest cas el jutge de la jurisdicció voluntària té plena competència per accedir o no accedir a les peticions dels sol·licitants diversos.

Per contra, si existeix aparença de comportament contumaç, aquesta aparença ha d'atribuir-se al demandant per unes activitats processals que excedeixen la normalitat d'un procediment com el que estem analitzant i que ascendeixen a més de vint-i-quatre si incloem la demanda en empara

constitucional. Potser, com assenyala el Ministeri Fiscal en el seu informe, per rebutjar l'admissió a tràmit d'aquest recurs seria suficient reiterar, en síntesi, la nostra jurisprudència segons la qual la congruència ve determinada per la contestació (positiva o negativa) de les pretensions processals i no per la contestació de tots i cadascun dels arguments que efectui la part; i seria suficient tornar a expressar, una vegada més, que el recurs d'empara no és una instància "cassacional". Però, a més, en aquest cas es pot apreciar una incontinència procedimental especial que, sense entrar en valoracions ètiques, l'allunya de manera clara de tot contingut constitucional.

Per tot el que acabem d'exposar i en la mateixa línia de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia en el seu parer sobre l'actitud processal del recurrent, hem de denegar l'admissió a tràmit d'aquest recurs d'empara i declarar improcedent i temerària la interposició de la demanda d'empara constitucional.

Per tot el que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2003-14-RE, interposat per la representació processal del Sr. Joan Viladrich Ariet, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra l'aute del 17 de juliol del 2003, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Declarar que aquest recurs d'empara ha estat interposat de manera improcedent i temerària.

Tercer

Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Quart

Publicar aquest aute, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, pel Tribunal Constitucional, el 12 de novembre del 2003.

Philippe Ardant

Miguel Ángel Aparicio Pérez

Vicepresident

Magistrat

Pere Vilanova Trias

